

Tartalom – Contents

Buschmann F. & Pastorális G.: Új fajok és változások a Magyarországon előforduló molylepke-fajok névjegyzékében (Lepidoptera) New species and changes in the checklist of the Hungarian micro-moths (Lepidoptera)	5–19
Fazekas I.: A <i>Stenomiesius rufescens</i> (Retzius, 1783) a <i>Choreutis nemorana</i> (Hübner, 1799) parazitája Magyarországon (Hymenoptera, Lepidoptera) <i>Stenomiesius rufescens</i> (Retzius, 1783), a parasite of <i>Choreutis nemorana</i> (Hübner, 1799) in Hungary (Hymenoptera, Lepidoptera)	21–28
Fazekas I.: A <i>Cacoecimorpha pronubana</i> (Hübner, [1796–99]) új tápnövénye Magyarországon a <i>Hedera helix</i> L. <i>Hedera helix</i> L. a new larval foodplant for <i>Cacoecimorpha pronubana</i> (Hübner, [1796–99]) in Hungary (Lepidoptera: Tortricidae)	29–34
Fazekas I.: <i>Gynnidomorpha alismana</i> (Ragonot, 1883) elterjedése Magyarországon Distribution of <i>Gynnidomorpha alismana</i> (Ragonot, 1883) in Hungary (Lepidoptera: Tortricidae)	35–41
Könyvismertető – Book review	
Pyraloidea of Europe (Lepidoptera) Volume 4 Phycitinae – Part 1	20

Microlepidoptera.hu

Journal info

Name: **Microlepidoptera.hu**

ISSN: **ISSN 2062-6738**

Journal DOI: **10.24386/Microlep**

First published: 2010

Frequency: one to three volumes annually

Publication model: electronic and printed

Publisher: Pannon Institute | 7625 Pécs, Magaslati út 24. | Hungary

Digital Archiving

<http://epa.oszk.hu/microlepidoptera>

http://www.matarka.hu/szam_list.php?fsz=1205

<http://www.microlepidoptera.hu>

REAL J and EBSCO

Subscription

3000–4000 HUF/volume (in Hungary); 20–30 € / volume (in abroad)

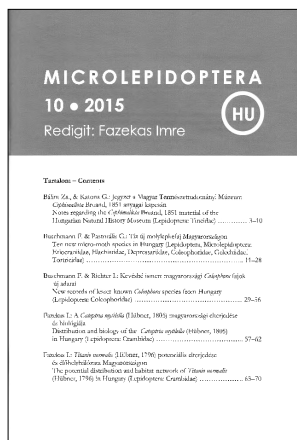
The periodical or individual issues can be obtained on the basis of exchange or via purchase.

Please contact the Editor.

Submission

Deadlines: 31 March and 31 December.

Editor: Imre Fazekas | e-mail: fazekas@microlepidoptera.hu

A megjelent kötetek pdf-ben is elérhetők:

<http://epa.oszk.hu/microlepidoptera>

http://www.matarka.hu/szam_list.php?fsz=1205

<http://www.microlepidoptera.hu>

REAL J | EBSCO

A folyóiratot a **MATARKA**, a magyar folyóiratok tartalomjegyzékeinek kereshető adatbázisa dolgozza fel. A kéziratok benyújtásához, a formai előírásokhoz a szerzők részletes leírásokat találnak az *Microlepidoptera.hu* honlapján: <http://microlepidoptera.hu>. A korábbi kötetek nyomtatott és CD formában a Pannon Intézet címen megrendelhetők: 7625 Pécs, Magaslati út 24.
E-mail: fazekas@microlepidoptera.hu

Új fajok és változások a Magyarországon előforduló molylepke-fajok névjegyzékében (Lepidoptera)

New species and changes in the checklist of the Hungarian micro-moths
(Lepidoptera)

Buschmann Ferenc & Pastorális Gábor

Abstract. Three micromoth species are recorded as new for the fauna of Hungary: *Trichophaga scandinaviella* (Tineidae), *Endothenia ericetana* (Humphreys & Westwood, 1845) (Tortricidae) and *Udea numeralis* (Hübner, 1796) (Crambidae). Occurrence of *Celypha doubledayana* (Barrett, 1872) (Tortricidae) and *Aglossa caprealis* (Hübner, [1809]) (Pyralidae) in Hungary is confirmed thus re-included in the Hungarian checklist. Several species: *Megacraspedus separatellus* (Fischer von Röslerstamm, 1843), *Scrobipalpa smithi* Povolný & Bradley, 1964 (Gelechiidae), *Elachista consortella* (Stainton, 1851), *E. dimicatella* Rebel, 1903, *E. infamiliaris* Gozmány, 1957 and *E. wieserella* Huemer, 2000 (Elachistidae) are deleted from the checklist due to various reasons which are discussed. *Elachista infamiliaris* Gozmány, 1957 syn. nov. of the *Elachista atricomella* Stainton, 1849. Nomenclatural and taxonomical changes of four species: *Megacraspedus balneariellus* (Chrétien, 1907), *M. podolicus* Toll, 1942 (Gelechiidae), *Chrysocrambus linetella* (Fabricius, 1781) and *Chrysocrambus cassentiniellus* (Herrich-Schäffer, [1848]) (Crambidae) are also discussed and the checklist is modified in accordance with the latest results.

Keywords. Lepidoptera, Tineidae, Elachistidae, Gelechiidae, Tortricidae, Pyralidae, Crambidae, new records, bionomy, distribution, Hungary.

Authors' address.

Buschmann Ferenc, H-5100 Jászberény, Lehel vezér tér 18. E-mail: busman.ferenc@gmail.com
Pastorális Gábor, Košická 22/39, 94501 Komárno, Slovakia. E-mail: pastoralisg@gmail.com

Bevezetés – Introduction

Alig egy éve jelent meg Magyarország molylepkéinek új névjegyzéke (Pastorális & Buschmann 2018), az azóta végzett vizsgálatok, gyűjtési eredmények és megjelent publikációk máris változásokat, elsősorban gyarapodást eredményeztek. Jelen munkánkban három, a magyar faunát tekintve új molylepke fajt ismertetünk (*Trichophaga scandinaviella* Zagulajev, 1960) (Tineidae), *Endothenia ericetana* (Humphreys & Westwood, 1845) (Tortricidae) és *Udea numeralis* (Hübner, 1796) (Crambidae). Beszámolunk kettő, a közelmúltban törölt faj (*Celypha doubledayana* (Barrett, 1872) (Tortricidae) és *Aglossa caprealis* (Hübner, [1809]) (Pyralidae) visszakerülésének hátteréről. Kettő fajt (*Megacraspedus separatellus* (Fischer von Röslerstamm, 1843) és *Scrobipalpa smithi* Povolný & Bradley, 1964 (Gelechiidae) kellő indoklással törölünk a névjegyzékből és közöljük a nevezéktani változásokat a *Megacraspedus balneariellus* (Chrétien, 1907) valamint *Chrysocrambus cassentiniellus* (Herrich-Schäffer, [1848]) (Crambidae) fajok esetében. Végezetül helyesbítő megjegyzéseket, pontosításokat fűzünk Lauri Kaila ez év nyarán megjelent, az Elachistinae (Elachistidae) alcsaládról írott világtalálóságának Magyarországról is említett néhány fajához, illetve azok adataihoz.

Rövidítések | Abbreviations:

MTM – Magyar Természettudományi Múzeum/Hungarian Museum of Natural History

GP – genitália preparátum

IgR – Ignác Richter

ZT – Zdenko Tokár

A magyar faunára új fajok – New species for the Hungarian fauna

Tineidae – Ruhamolyfélék

Trichophaga scandinaviella Zagulajev, 1960 (1–7. ábra – Figs 1–7)

Загулаев А. К. [Zagulajev A. K.] 1960. Настоящие моли (Tineidae). Фауна СССР 78: 1–268. Magyar név – Hungarian name: skandináv fészekmoly

A szerzők figyelmét egy nemrég Szlovákiában megjelent cikk keltette fel (Štefanovič 2018), amelyben a tanulmány írója közölte, hogy Szlovákiában a közismert *Trichophaga tapetzella* mellett előfordul a *T. scandinaviella* faj is. E hír alapján ivarszervi vizsgálat lett elvégezve egy Gyula mellett gyűjtött példányon s kiderült, az is a *T. scandinaviella* faj egyede. Ezt követően Buschmann F. magángyűjteményének „*tapetzella*“ példányai is vizsgálat alá kerültek; az általa eddig gyűjtött 14 egyed mind-egyike szintén a *T. scandinaviella* faj képviselőinek bizonyult (GP & det. Z. Tokár).

Új adatok – New records. Hungary, Gyula, Városi erdő, 2013.V.13., 1 ♂, leg. & coll. G. Pastoralis, GP 28295 IgR, det. Ig. Richter; – Alattyán, Bereki-erdő, 2015.IX.17., 2 ex., GP 13506 ZT, ♂; Farnos, Rekettyés-ér, 2006.VIII.27.; Jászberény, 1996.IX.20.; Jászberény, jásdózsai útelágazás, 2009.IX.3., GP 13507 ZT, ♂; Jászberény, necsői-legelő, 2016.VIII.30., GP 13508 ZT, ♂; Jászberény, Újerdő, erdei fenyves, 2017.V.15.; Jászberény, újerdői homokterület, 2003.VII.30., GP 13509 ZT, ♂; 2010.VI.8.; Jászfelsőszentgyörgy, hajtai homoki tölgyes, 2003.V.7., 2 ex., GP 13505 ZT, ♀; Nagykáta (Egreskáta), Bata-tanya, 2010.VI.9.; Nagykáta, Hajtai TVT, Erek-köze, 1998.IX.27.; Nagykáta, Felső-Tápió, nyírfás, 2007.VIII.21., GP 13510 ZT, ♂; valamennyi példány leg. & coll. Buschmann F., det. Z. Tokár.

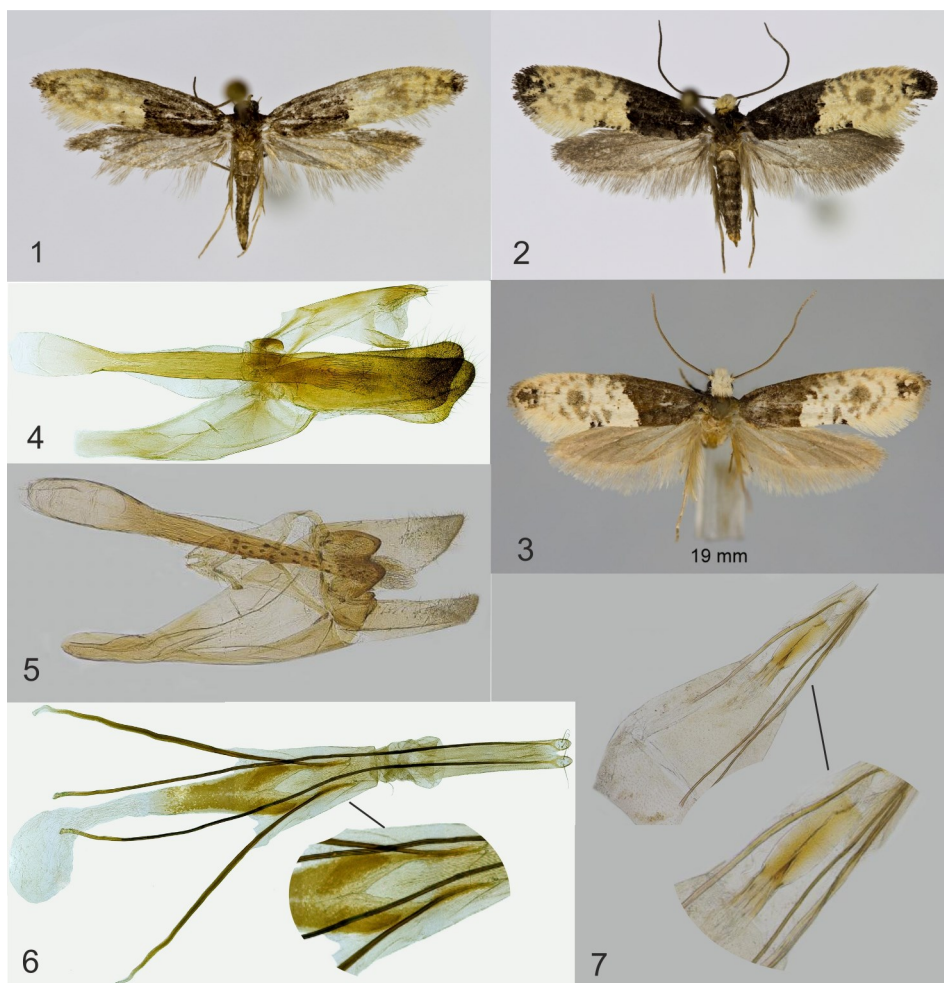
Diagnózis – Diagnosis. Megjelenésükben az imágók biztonsággal nem választhatók el a *Trichophaga tapetzella* (Linnaeus, 1758) fajtól. A „szembetűnő” különbség csupán annyi, hogy a *scandinaviella* átlag valamivel kisebb (15–22 mm fesztávolságú), a szárny belső, sötétebb, barnásfekete tere kissé ferdebben éri el az alsó szegélyt, külső fele gyakran gyenge halványbarnás árnyalatú foltozással kevésbé tiszta fehér, a szárnyvégi sötétszürke pontok szinte szabályos háromszöget alkotnak és így élesebben emelkednek ki a világos háttérből. Ezek a különbségek viszont annyira kicsik és relatívák a két faj között (főleg a már sokat repült, kopottabb példányoknál), hogy a biztos faji azonosítás csak ivarszervi vizsgálattal lehetséges.

Bionómia – Bionomy. A *scandinaviella* életmódja roppant hasonlít a rokon *T. tapetzella* fajéhoz, mely „állati eredetű anyagokban él” (Gozmány 1965). Štefanovič (2018) közlése szerint a *scandinaviella*-t Norvégiában az uhu bagoly (*Bubo bubo*) köpeteiből nevelték ki, ami alapján úgy tűnik, valószínűleg inkább a ragadozó madarakhoz társult és lárváik azok „fészektörmelékein” fejlődnek ki. Ezt az említett cikk írója saját megfigyeléseivel erősíti meg. Repülési ideje július – szeptember, a mesterséges fény vonzza.

Elterjedés – Distribution. Észak-európai faj, az irodalom alapján eddig csak Dánia, Svédország, Norvégia, Finnország, Litvánia, Lettország és Oroszország felső, európai részéről volt ismert. Újabban előkerült Szlovákiából (Štefanovič 2018) és Csehországból is (Sitek & al. 2019).

Élőhely – Habitat. Az eddigi tapasztalatok szerint „fészeklakó”, s inkább a bagolyalkatú ragadozó madarak fészkeléséhez kötődik, de nem zárható ki, hogy más ragadozó madarak közelében is megtalálható. Erre utalnak pl. a jászberényi adatok.

Megjegyzés – Comment. A Magyar Természettudományi Múzeum gyűjteményében több mint száz *T. tapetzella* néven besorolt egyed található egy tárlóban, azonban az előzőek okán felmerül a kérdés: valóban mind az-e, vagy akad közöttük *scandinaviella* is? Ennek eldöntéséhez viszont az említett MTM-i gyűjtemény, a vidéki múzeumok és más magángyűjtemények anyagainak legalább a nagytájak/települések szerinti

1. **ábra – Fig. 1.** *Trichophaga scandinavella* Zagulajev, 1960 ♂, imágó/adult, 15 mm, Hungary, Gyula, városi erdő, 2013.V.9., leg. & coll. Pastorális, det. & fotó/photo: Ig. Richter
2. **ábra – Fig. 2.** *Trichophaga scandinavella* Zagulajev, 1960 ♀, imágó/adult, 18,5 mm, Slovakia, Komárno, 2018.IV.28., leg. & coll. Pastorális, det. & fotó/photo: Ig. Richter
3. **ábra – Fig. 3.** *Trichophaga tapetzella* (Linnaeus, 1758), imágó/adult, (fotó/photo: F. Kosorín).
4. **ábra – Fig. 4.** *Trichophaga scandinavella* Zagulajev, 1960, ♂ genitália/genitalia, gen. prep. GP 28295 IgR, det. & fotó/photo: Ig. Richter.
5. **ábra – Fig. 5.** *Trichophaga tapetzella* (Linnaeus, 1758), ♂ genitália/genitalia, det. & fotó/photo: F. Kosorín.
6. **ábra – Fig. 6.** *Trichophaga scandinavella* Zagulajev, 1960, ♀ genitália/genitalia, gen. prep. GP 28294 IgR, det. & fotó/photo: Ig. Richter.
7. **ábra – Fig. 7.** *Trichophaga tapetzella* (Linnaeus, 1758), ♀ genitália/genitalia, det. & fotó/photo: F. Kosorín.

Megjegyzés - Comment: Nagyított részletek / magnified details (6-7. ábra | Figs. 6-7): Fazekas I.

egyek példányain mihamarább ivarszervi ellenőrzésre volna szükség. Ezek eredménye egy külön tanulmány témája lehet. A két faj neveinek ivarszervei jelentősen különböznek, amelyek alapján könnyen elkülöníthetők egymástól.

Tortricidae – Sodrómolylepék

Endothenia ericetana (Humphreys & Westwood, 1845) (8–9. ábra – Figs 8–9)

Humphreys H. N. J. O. Westwood 1845: British Moths and Their Transformations Volume II.: I–XIX, 1–268, London. Magyar név – Hungarian name: menta-tükrösmoly

Új adatok – New records. Hungary, Szögliget, Szalamandra ház, 2016.VII.06., 1 ♂, leg. Pastoralis, GP 28101 IgR, det. Ig. Richter, coll. MTM Budapest.

Diagnózis – Diagnosis. Közepes termetű faj, szárnyfesztávolsága 15–18(20) mm. Alapszíne barna (egyek példányoknál szürkés- vagy vörösesbarna), a szárny belső, fő felőli egyharmada mindig kissé sötétebb. A felső szegély érintésével kezdődő, de az alsó szegélyt soha nem érő középsáv a szárny közepén erősen kiszélesedett, nagy, olykor elmosódó szélű sötétbarna folt alakult; ez a rajzolat legszembeszökőbb eleme. A külső szegély előtti sávszerű folt (subterminal fascia) halvány, elmosódott szélű, hasonlóan az alsó szegélyt szintén soha el nem érő folthoz (tornal blotch). A szárnyakat rendszerint keresztirányú sűrű vonalkázás tarkítja, amely által az márványozottnak tűnik; a külső szegélyen az erek végződését sötétbarna pontok jelzik. A rojt színe olyan, mint az alapszín. Hátsó szárnya szürkésbarna, rojtja kissé világosabb, egy sötét választóvonallal. Tora a szárnyközépi nagy folt színéhez hasonló, testének egyéb részei olyanok, mint az alapszín; a potrohszelvények szőrzetének alsó fele sötétebb, mint a felső, ezért a potroh gyűrűzöttnek látszik.

Hasonló faj – Similar species. A mindenütt előforduló és polifág *E. quadrimaculana* (Haworth, [1811]) faj nagyobb (18–22 mm), nyújtottabb szárnyú és általában jóval világosabb, alapszíne gyakran szürkés árnyalatú krém- vagy világos sárgásbarna, a nagy „középfolt” sejt fölötti része elmosódott, szinte beleolvad az alapszínbe, egyébként a foltjai igen sötétek, feketésbarnák, hátsó szárnyai pedig világos szürkésbarnák.

Bionómia – Bionomy. Az irodalom szerint az *ericetana* lárvái a mocsári tisztesfű (*Stachys palustris*) és más *Stachys* fajokon (*S. sylvatica* ?), valamint a mezei menta (*Mentha arvensis*) szárában és gyökerében fejlődnek. Az imágók július – augusztusban repülnek, a mesterséges fény vonzza őket.

8. ábra – Fig. 8. *Endothenia ericetana* (Humphreys & Westwood, 1845), ♂, imágó/adult, 19 mm, Hungary, Szögliget, Szalamandra ház, 2016.VII.06., leg. Pastoralis, GP 28101 IgR., det. & fotó/photo: Ig. Richter.

9. ábra – Fig. 9. *Endothenia ericetana* (Humphreys & Westwood, 1845), ♂ genitália/genitalia, gen. prep. GP 28295 IgR, fotó/photo: Ig. Richter.

Elterjedés – Distribution. Palearktikus faj. Európában elterjedt – kivéve a legészakibb és legdélebbi részeket; Közép-Európában csak Magyarországról nem volt eddig ismert.

Élőhely – Habitat. Elsősorban a magasabb területeken elterülő rétek és legelők (ott mezőgazdasági területeken is előfordul), síkvidékeken ritka. A Brit-szigeteken lokális és visszaszorulóban van.

Megjegyzés – Comment. A Közép-Európa sodrómolyait ismertető könyvében Razowski (2001) még *E. trifoliaria* (Herrich-Schäffer, 1851) néven ismertette, de a Tortricidae of Europe című munkájának 2. kötetében (Razowski 2003) már helyesen, a nemzetközileg általánosan elfogadott és érvényes *Endothenia ericetana* (Humphreys & Westwood, 1845) néven közölte. Az MTM gyűjteménye csak négy, még az Osztrák–Magyar Monarchia idejéből származó *ericetana* példányt őriz, amelyek gyűjtőhelyei a mai Magyarország államhatárain kívüli területeken vannak: Trencsén (Szlovákia), [1] 911.VII.9., 2 ex, [1]916.VIII.15., leg. Pazsiczky (Jenő); Retyezát (Románia), [1] 913.VI.7., leg. Diószeghy (László). A most előkerült első hazai bizonyító példány a szlovák határhoz igen közel fekvő Szögligeten került begyűjtésre, így annak eldöntése, hogy csak átkeveredett példányról vagy populációs szintű jelenlétről van-e szó, a térségben (és egyáltalán az Északi-középhegységben) történő további gyűjtéseket és kutatásokat igényel. A faj előfordulása hazánkban ennek a konkrét példánynak alapján már előre jelezve volt a 2018-ban megjelent Magyarországon előforduló molylepkefajok névjegyzékében (Pastoralis & Buschmann 2018).

Crambidae – Fügyökérrágó molyfélék

Udea numeralis (Hübner, 1796) (10. ábra – Fig. 10.)

Hübner, J. (1796): Der Sammlung europäischer Schmetterlinge sechste Horde. Die Zünsler; nach der Natur geordnet, beschrieben und vorgestellt: [i-x], 1-30, [31-34]. Augsburg (von dem Verfaßer).

Magyar név – Hungarian name: mediterrán tűzmoly

Új adatok – New records. Hungary, Szeged, 2019.XI.14., leg. Tőkés Barna Bálint, det. Pastoralis G., conf. F. Slamka.

Diagnózis – Diagnosis. A szárnyak fesztávolsága 22–31 mm. Eléggé változékony faj, melyet az elülső szárnyak mintázatának különböző intenzitása okoz. Alapszíne halvány okkersárga – olykor csont- vagy krémsárga –, néha igen világos vörösesbarna; az egész szárnyfelületen gyenge vörösseszürkés vagy világos szürkésvörös beporzás észlelhető. A körfolt teljes és erős, de még sötétebb és szembeszökőbb a vesefolt; ezek a mintázat uralkodó elemei. Erősebb rajzolatú példányoknál a felső szegély alatt a tőtől a szárny egyharmadáig szürkésbarna csík, alatta a szárny kétharmadáig barnásvörös szalag látható. A külső keresztvonalból úgyszólván csak a hullám teteje maradt meg a sejt körül, gyakran azonban ék alakú sötét foltok formájában fut le az erek között egészen az alsó szegélyig. A külső szegélyen az erek végződésénél fekete pontok sorakoznak, rojtja fehéres – a markáns rajzolatú példányoké vöröses árnyalatú –, igen gyenge szürkés vá-

10. ábra – Fig. 10. *Udea numeralis* (Hübner, 1796), imágó/adult, Hungary, Szeged, 2019.XI.14., fotó/photo: Tőkés B. B., det. Pastoralis G., conf. Slamka F.

lasztóvonallal. Hátulsó szárnyai némi pirosas árnyalattal általában halványabb színűek, a sejtben két elmosódó szürkés folttal, a külső keresztsáv szintén elmosódott szürke, a külső szegély csíkja gyenge, vörösseszürke, az erek végén fekete pontok ülnek. Rójtja fehér. A potroh utolsó szelvényein határozatlan keretű fekete foltok vannak.

Hasonló faj – Similar species. Hazánkban nem él hasonló faj, csak a déli országok más *Udea* fajjaival lehet összetéveszteni (pl. *U. simplicella* (La Harpe, 1861), *U. tachdirtalis* (Zerny, 1935) stb.), esetleg még a Szlovákia és Románia magasabb hegysegeiben is előforduló *Udea decrepitalis* (Herrich-Schäffer, 1848) fajjal.

Bionómia – Bionomy. A nyitott xerotherm jellegű élőhelyeket kedveli. Kétnemzedékes, repülési ideje márciustól júliusig, majd augusztustól októberig tart, a mesterséges fény vonzza. A hernyók tápnövénye a *Crepis sancta* és *Urospermum dalechampii* (Compositae): ezek a növények Magyarországon nem teremnek.

Elterjedés – Distribution. Elsősorban a Mediterráneum országaiban honos, Észak-Afrikától (Marokkó és Algéria) és Dél-nyugat Európa országaitól (Spanyolország, Franciaország) kelet felé haladva Olaszországtól Görög- és Törökorszáig. Hazánkhoz legközelebb a Dalmát tengerpart vidékén fordul elő. A Magyarországon észlelt példány is valószínűleg onnan vándorolt észak felé. Előkerülése nem meglepő és egyértelmű következménye a globális felmelegedésnek, hiszen a késő őszi enyhe hőmérsékletek (hajnali 8-10 °C) számos déli faj észak felé vándorlásához nyújtanak készletet és egyben lehetőséget.

Megjegyzés – Comment. A példány fotóját Tőkés Barna Bálint tette közzé határozást kérve a „Rovarok, pókok” internetes közösségi csoport oldalán. A példányról csak fotó készült, az egyed nem lett befogva. A határozás helyességét František Slamka erősítette meg. A fajjal kapcsolatos fenti információk F. Slamka (2013) könyvéből és a Lepiforum.de weboldaltól lettek átvéve.

Egyéb gyarapodások a névjegyzékben – Other increases in the checklist

Tortricidae - Sodrómolyfélék

Celypha doubledayana (Barrett, 1872) (11–13. ábra – Figs 11–13.)

Barrett C. G. (1872): Description of a new species of Sericoris from Britain – The Entomologist's Monthly Magazine 8: 246–247. London. Magyar név – Hungarian name: lápréti tükrösmoly (Gozmány 1968, Szabóky & al. 2002)

Magyarországi adatok – Data for Hungary. Az MTM gyűjteménye 69 *doubledayana* egyedet őriz, ezek közül 65 a Trianon utáni államhatárokon belüli helyekről való. Adataik a következők: Ágasegyháza, nádas, 1953.VII.28. 12 ex, leg. Gozmány L.; Aggtelek, Vörös-tó, 1962.VIII.17-19. 1 ex, leg. Gozmány L.; Bakony hegység, Felsőnyírádi erdő, 1981.VIII.29. 1 ex, leg. Ronkay L. & Peregovits L.; Barbacs, 1953.VIII.8. 1 ex, leg. Újhelyi S.; Bátorliget, ligeterdő, 1948.VIII.7. 1 ex, leg. Kaszab Z.; Bátorliget, védett láp, 1948.VIII.6-10. 1 ex, leg. Issekutz L.; Budakeszi, Hársbokor-hegy, 1953.VIII.31. 1 ex, leg. Gozmány L.; Budapest, Márton-hegy, 1950.VI.20. 1 ex, leg. Szócs J.; Budapest, Rókus-hegy, 1957.VIII.27. 1 ex, leg. fénycsapda; Izsák, [1]900.VIII.19. 2 ex, leg. Schmidt A.; Kaposvár, [1]950.VIII.19. 1 ex, leg. Pazsiczky S.; Keszthely, 1953.VII.(?)., 1953.VIII.(?). 2–2 ex, leg. Pazsiczky S.; Keszthely, 1958.VIII.10., 1959.VII.25., 1961.VIII.7. 1–1 ex, leg. fénycsapda; Kisbالاتon, Diás-sziget, 1950.VIII.26. 1 ex, VIII.27. 4 ex, VIII.28. 1 ex, leg. Kaszab Z.; Kisvárda, 1957.VIII.9., IX.2., IX.8. 1–1 ex, leg. fénycsapda; Kompolt, 1956.VIII.4., 1957.IX.11. 1–1 ex, leg. fénycsapda; Kunfehértó, 1971.VIII.18. 1 ex, leg. fénycsapda; Mohora, 1960.VI.13. 1 ex, leg. fénycsapda; Ócsa, Nagy-erdő, 1951.VIII.19. 1 ex, leg. Szócs J.; Tihany, 1942.VI.11. 1 ex, leg. Szent-Ivány J.; Tompa, Alsókalapos, 1974.VIII.19. 1 ex, leg. fénycsapda; Toponár, 1960.VII.8., VIII.17. 1–1 ex, leg. fénycsapda; Uzsa, 1953.IX.3-4. 1 ex, leg. Issekutz L.; Vörs, 1932.VIII.1. 5 ex, leg. Schmidt

11

12

11. ábra – Fig. 11. *Celypha doubledayana* (Barrett, 1872), imágó/adult, 13 mm, Hungary, Agasegyháza, nádas, 1953.VII.28., leg. Gozmány, coll. MTM, fotó/photo: Ig. Richter.

12. ábra – Fig. 12. *Celypha doubledayana* (Barrett, 1872), Hungary, Izsák, 1900.VIII.19., leg. Uhryk, ♂ genitália/genitalia, gen. prep. GP 29261 IgR, fotó/photo: Ig. Richter.

13. ábra – Fig. 13. *Celypha doubledayana* (Barrett, 1872), Hungary, Vörs, 1932.VIII.1., leg. Schmidt, ♀ genitália/genitalia, gen. prep. GP 29262 IgR, fotó/photo: Ig. Richter.

13

A.; Vörs, Gyékényes, 1950.IX.8. 2 ex, leg. Kaszab Z. & Székessy V.; Zamárdi, töreki láp, 1954.VIII.28. 9 ex, leg. Szócs J.

A történelmi Magyarország területéről – From the territory of historic Hungary. Apatin (Szerbia), [1]911.V.28., V.29. 1–1 ex, leg. Schmidt (Antal); Deliblát–Flamunda (Szerbia), 1909.VI.26. 1 ex, leg. Uhrik G. (Géza); Drávaszarvas (Horvátország), 1909.VII.7. 1 ex, leg. Uhrik G. (Géza), coll. MTM.

Új adatok – New records. A *doubledayana* a következő hazai irodalmi forrásokban került még – rendszerint konkrét adatok közlése nélkül – említésre: Fazekas 2001, Gozmány & Szabóky 1986, Horváth 1993, Szabóky 1982a, 1982b, 1989, 1994, Szócs 1955, 1975; az utóbbi két évtized publikációiban nem találtunk a fajról ismertetést.

Diagnózis – Diagnosis. Az egyik legkisebb *Celypha* faj, fesztávolsága 11–13 mm. Elülső szárnyának felső szegélye gyengén lefelé ívelő; a szárny keskenyebb, nyújtottabb, mint a hasonló *C. rurestrana* (Duponchel, 1843), *flavipalpana* (Herrich-Schäffer, 1851) és *cespitana* (Hübner, [1817]) fajoké. Alapszíne világos krémszínű, sávjai és foltjai rozsdá- vagy kávébarna színűek. Sárga vagy zöldes színelemei nincsenek. A tötér és a középsáv közötti világos szalag barnán márványozott, a viszonylag keskeny középsáv őzbarna, de a sejt alatti középső szakaszán a csúcs felé irányuló kiugrásával együtt sötétebb, és kávébarna színével szinte önálló foltnak tűnik. A szárny egyéb foltjai szintén őzbarna színűek, a külső szöglet előtti háromszög-foltot

barnás-ólomszürke sáv keretezi, egyébként nem változékony faj. Az erezetet végig sötétebb vonalak emelik ki az alapszínből, s ez vastagságával és fekete színével különösen a sejtvégi, alig észlelhető kör alakú folt utáni világosabb térben tűnik szembe, ahol ez szabályos sugaras hatást képezve a szárnymintázat legjellemzőbb eleme: ez a három-négy fekete vonal és az összhatásában egységes rozsdabarna szín azonnal elhatárolja a többi *Celypha* fajtól. Rojtja az alapszínnel egyező, a csúcson és a szegélyt érintő foltnál viszont olyan, mint a folt színe, gyakran az erek is sötét vonalként folytatódnak benne. Választóvonala erős, sötétbarna. Hátulsó szárnya szürkésbarna, rojtja világosabb, választóvonala sötét. Testrészei olyanok, mint az elülső szárny színezete.

Hasonló faj – Similar species. A hasonló *C. cespitana* faj nagyobb (12–16 mm), szárnyai háromszög alakúak (a felső szegély egyenes!), középsávjának belső, tő felőli oldala mindig világosabb, okkersárgába (♀♀) vagy okkerbarnába hajló (♂♂), erezete, ha olykor sötétebb is, sohasem emelkedik ki olyan határozottan az alapszínből, mint a *doubledayana* fajnál; a *rurestrana* és *flavipalpata* fajok szintén nagyobbak (12–17 mm) és színelemeik eltérőek.

Bionómia – Bionomy. Az irodalom a *doubledayana* lárváinak tápnövényeként a dárdahegy (Dorycnium sp.), a varjúháj (Sedum sp.) és a hosszú palkát (*Cyperus longus*) említi; a *Lotus erectus* (Razowski 2003) Magyarországon nem terem. A hernyó életmódjáról nincs közlés, feltehetően egyes rokon fajokhoz hasonlóan, a tápnövény szárában fejlődik ki. Az imágók Európában július – augusztusban repülnek egy nemzedékben, Oroszország központi övezetében már kettő, Japánban pedig három(?) nemzedékes (Razowski 2003).

Elterjedés – Distribution. A Palearktikumban széles elterjedt faj. Európában az északi (Skandináv) tájak kivételével Franciaországtól Romániáig fordul elő, de mindenütt lokális és ritka (a Brit szigeteken állítólag kihalt). Közép-Európában Ausztriából és Németországból bizonyított, a magyarországi előfordulás pedig megkérdőjelezett (Razowski 2001), feltehetően a megjegyzésben majd említésre kerülő okok miatt.

Élőhely – Habitat. Razowski (2001) nyílt biotópokat és bokros helyeket ír, más források ellenben folyópartokat, mocsaras és nedves területeket említnek, ahol allopatrikusan fordul elő a rokon *C. cespitana* fajjal. Ha a magyarországi élőhelyeket végigtekintjük [Tihany, Keszthely, Kisbalaton (Diás-sziget), Vörs (Gyékényes), Zamárdi (tőreki láp), az ócsai Nagy-erdő, Ágasegyháza (nádas), Izsák (Kolon-tó?), Kisvárd, bátorligeti láp stb.], ez utóbbi élőhelyek látszanak valószínűbbnek még akkor is, ha ezen helyek alapközete – főleg a kiskunságiaké – szikes vagy szikesedő homok, és csak az ilyen helyeken belül jöhetnek szóba a „nyílt biotópok, bokros helyek”. A *doubledayana* fő tápnövényként jelzett hosszú palka (*Cyperus longus*) szintén a nedves biotópokhoz kötődést támasztja alá, amely a sásos mocsarak és vizenyős mocsárrétek növénye, és az ilyen élőhelyek szárazabb kiemelkedésein rendszerint megerem valamelyik varjúháj (*Sedum* sp.), de itt-ott talán még a dárdahegy (*Dorycnium*) is. Gozmány – miután konkrét adatok nélkül felsorolja a Kiskunsági Nemzeti Park területén azokat a élőhelyeket, ahonnan a *doubledayana* előkerült (lásd fentebb; MTM-i adatok), – ezt a megjegyzést teszi hozzá: „A characteristic species of marshy habitats in the plains: frequent in the swampy meadows at Ágasegyháza (as also in the marshes of the Kis-Balaton, and the peat region of the Hanság). Another example of a "disjunct postglacial distribution", an Euro-Siberian moorland element.” – azaz: „A síkság jellegzetes mocsaras élőhelyei: gyakori az Ágasegyházai mocsaras réteken (úgy mint a Kis-Balaton mocsarain és a Hanság tőzegterületén). Egy újabb példa a "disjunct postglacial eloszlásra"; eurosibériai mocsárlakó elem.” (Gozmány & Szabóky 1986)

Megjegyzés – Comment. Fajismereti és határozási bizonytalanságok miatt merült fel a *doubledayana* magyarországi létezésének problémája: „... The Hungarian record requires confirmation.” (Szabóky, Kun & Buschmann 2006), Pastoralis (2007) pedig

„Téves határozás, az MTM gyűjteményében nincs ellenőrizhető *C. doubledayana* bizonyító példány” – megjegyzéssel törölte a magyar faunából. A később megjelent fajjegyzékekben is (Pastoralis 2010, 2012, Pastoralis & Buschmann 2018) a törölt fajok között maradt. Az idézett megjegyzéseknek a valóságalapja azonban csupán annyi volt, hogy a *Celypha flavipalpata* faj példányai után – jóllehet azoktól elkülönítve –, de fajnév-cédula nélkül voltak besorolva a gyűjteménybe a fentebb felsorolt példányok, s ez által megtévesztően úgy tűnhetett, mintha azokhoz is tartoznának. Erre a hiányosságra sajnos csak most, a Tortriciae-gyűjteményrész második éve folyó rendezése során derült fény. A példányok (összesen 69) az adataik kijegyzetelése után a Tortricidae-k 74. tárlójába kerültek a 16431 – 16499 közötti gyűjteményi sorszámozással. Mint a fentebb közölt adatokból kitűnik, az egyedek zöme (58) az 1950–1960-as vagy még korábbi, az 1900 és 1932-es évekből származnak (ez utóbbiak Schmidt Antal vörsi és izsáki gyűjtéseiből maradtak ránk; 7 példány), négy pedig az Osztrák–Magyar Monarchia idejéből, a trianoni határmódosítások következtében más országokhoz került helyekről az 1909 és 1911-es évekből: Apatin (Szerbia), Deliblát–Flamunda (Szerbia), és Dráva-szarvas (Horvátország). Gozmány fajjegyzékében tehát ezek a gyűjteményi példányok voltak a *C. doubledayana* listai szerepeltetésének alanyai (Gozmány 1968) és szolgáltak a Kiskunsági Nemzeti Park (KNP) lepkefaunáját bemutató dolgozat bázisául (Gozmány & Szabóky 1986). Az MTM gyűjteményében az utolsó magyarországi példány 1981-ből való; Bakony hegység, Felső-nyírádi erdő, 1981.VIII.29. leg. Ronkay L. & Peregovits L., ez a példány viszont tévesen a *C. cespitana* fajhoz, annak példányai közé volt betűzve. Ez azonban nem jelenti azt – még ha a faj a számára kedvezőtlenebbé vált ökológiai körülmények hatására regresszióban is van –, hogy a *doubledayana* eltűnt volna a magyar faunából (itt azért figyelembe kell vennünk az éghajlat általános szárazodásán kívül az elmúlt évtizedek vízvezetési-lecsapolási és egyéb meliorációs tájtalakító, csak a gazdálkodási érdekeket előtérbe helyező antropogén tevékenységeket is)! Több hazai publikációban is utalást találunk meglétére, bár ezek a közlések többségükben nem tartalmazzak konkrét gyűjtési adatot, csak a lelőhelyet említik, azt is bizonyítván egyben, hogy a faj másfelé is előfordul, mint az elődeink által megjárt helyek, ahol ők még nagyobb számban gyűjthették.

A fentebb felsorolt MTM-i bizonyító példányok és közlemények alapján a *C. doubledayana* visszakerül a magyar molyfauna névjegyzékébe annál is inkább, mivel azok a régi – és a hasonló – élőhelyek, ha nem is az akkori állapotokban, de még léteznek, és jó esély van a populációik jelenkori meglétének, újra előkerülésének.

Pyralidae – Fényiloncák

Aglossa caprealis (Hübner, [1809]) – (14. ábra – Fig. 14.)

Hübner, J. [1796-1833]: Sammlung europäischer Schmetterlinge 6: 1–32. Magyar név – Hungarian name: kisorsadékmoly

Új adatok – New records. Budapest, Krisztinaváros, 1946.VI.28., leg. Neugebauer T; Budai hg., Nap-hegy, 1951.VII.3., leg. Velez Zs; Fenékpusztá (Keszthely), 1980.VII.2–3., leg. Ronkay L.; Budapest, 1980.VIII.3., leg. Ronkay L.; Budapest Zuglói, 2019.V.23. lakásban, 1 ex (a példány nem lett befogva), fotó: Csaniga Krisztina, det. Pastoralis G. Utólag tudomásunkra jutott még egy példány adata: Budapest, Kelenföld, 2019.VI.24., leg. Lukátsi Márk.

Diagnózis – Diagnosis. A faj részletes leírását és konkrét adatok nélküli hazai előfordulását lásd a VI. számú faunafüzetben (Gozmány 1963, p. 175).

Bionómia – Bionomy. Jellemzően termofil faj, mely a mi hazai környezetünkben a téli fagyok miatt valószínűleg semmilyen fejlődési alakban nem képes a szabadban áttelelni. Erre utal a ritkasága, az évtizedekre kiterjedő észlelési küszöb alatt maradása is. Hernyója növényi hulladékokon él (széna, szalma, kukorica – Gozmány 1963), más

források szerint (pl. Wikipedia) bomló trágyát, állati tetemeket, faggyút, szalonnát, tőpörtyűt és egyéb zsíros anyagokat is elfogyaszt. Repülési ideje június – augusztus.

Elterjedés – Distribution. Európában széles körben előfordul, főleg a kontinens déli országai-ban. Legészakabbra a Brit szigeteken és Dániában találták (Nuss & al. 2013). Közép Európában az összes környező országból ismert, bár Csehországból csak 2015-ben (Liška et al. 2015), Szlovákiából pedig csupán nemrég mutatták ki (Pastoralis & al. 2018). A *caprealis* utóbbi években észlelt fokozottabb északi előfordulása valószínűleg összefügg a klimatikus változásokkal, az általános felmelegedéssel.

Élőhely – Habitat. Úgy tűnik, az emberi környezethez alkalmazkodott faj, lásd a legújabb hazai és külföldi előfordulási adatokat.

Megjegyzés – Comment. Mivel a faj előfordulása hazánkban már több évtizede nem volt egyetlen szakirodalmi folyóiratban sem említve, sajnálatos módon pont a tavaly megjelent molylistában (Pastoralis & Buschmann 2018) került törlésre a Magyarországon előforduló molylepkék közül. Hasonlóan a fentebb ismertetett *Udea numeralis* fajhoz, ennek a példánynak a fotója is az interneten lett közzé téve először. Ez év tavaszán a „Lepkék és bogarak” nevű hazai internetes közösségi csoportban Csaniga Krisztina határozást kérve feltette a saját fotóját egy számára ismeretlen, Budapesten, a lakásukban fényképezett példányról (14. ábra): egyértelműen felismerhető volt, hogy a képen egy *Aglossa caprealis* példány látható (det. Pastoralis). Ennek nyomán utólagos kutatást végeztünk az MTM lepkegyűjteményében, s a Gozmány (1963) által konkrét adattal nem említett régi budapesti (Budai hg., Hűvösvölgy, 1939.VI.27., leg. Velez Zs.) példányon kívül további négy, ez idáig publikálatlan *caprealis* példányt találtunk – lásd fentebb. Ezen adatok alapján tehát a faj ismét felkerül a Magyarországon előforduló molylepkék névjegyzékébe.

14. ábra – Fig. 14. *Aglossa caprealis* (Hübner,[1809]), imágó/adult, Hungary, Budapest Zugló, 2019.V.23. lakásban, 1 ex. (a példány nem lett befogva), fotó/photo: Csaniga Krisztina, det. Pastoralis.

Törlések a névjegyzékből – Deletions from the checklist

A legutóbbi magyar molylepke névjegyzékkel (Pastoralis & Buschmann 2018) szinte egy időben jelent meg Peter Huemer és Ole Karsholt kitűnő munkája a Gelechiidae család *Megacraspedus* Zeller, 1839 nemével kapcsolatos vizsgálati eredményeiről (Huemer & Karsholt 2018), de a nyomdai munkák előrehaladott állapota miatt már nem volt lehetőségünk a névjegyzékbe az egyes magyarországi fajokat is érintő változások befogadására. Ezt most tesszük meg, hozzátevé, hogy miután a hazai *Megacraspedus* fajokról önálló tanulmány van készülőben, itt csak a nevek szintjén történt változásokat tesszük közzé, lásd majd alább is.

Megacraspedus separatellus (Fischer von Röslerstamm, 1843) – apró kopármoly Huemer & Karsholt (2018) ivarszervi és DNA-vonalkód vizsgálataik során – figyelembe véve külső alaktani és nevelési tapasztalatokat is – megállapították, hogy a *Mega-*

craspedus dolosellus (Zeller, 1839) és *M. separatellus* (Fischer von Röslerstamm, 1843) faji szinten nem választhatók el egymástól, így ez utóbbi név csak a *dolosellus* szinonimájának felel meg. A *separatellus* tehát mint önálló faj, törlendő a hazai névjegyzékben és egyenlőségjel beszúrásával szinonimként áthelyezendő a hozzá tartozó irodalmi forrás-számokkal együtt a *dolosellus* (Zeller, 1839) név alá.

Scrobipalpa smithi Povolný & Bradley, 1964 – Smith sarlósmolya

A *Folia Entomologica Hungarica* 67. számában jelent meg az Addenda and corrigenda to the Checklist of the fauna of Hungary, Microlepidoptera című dolgozat (Szabóky, Kun & Buschmann 2006), amelyben a szerzők faunára újként közölték a *Scrobipalpa smithi* Bradley & Povolný, 1964 fajt: „New record for Hungary. Material: 1 specimen, Budapest, Kamaraerdő, 3. V. 1928, collector unknown (1 male, gen. prep. Z. Tokát No. 7575, det. Z. Tokár, in coll. HNHM)”.

Jelen tanulmány íróihoz csak nem rég jutott el a két kiváló Gelechiidae specialista, Peter Huemer és Ole Karsholt tollából megjelent munka, a *Microlepidoptera of Europe* 6. kötete, a Gelechiidae II. Gelechiinae: Gnorimoschemini (Huemer & Karsholt 2010) – köszönet érte Takács Attila kollégánknak –, amelyben a szerzők a következőket írják a *Scrobipalpa smithi* egyes előfordulásáról (p. 80): „...Franciaország, Magyarország (Szabóky et al., 2006) és Ausztria közzétett nyilvántartása helytelen, - lásd megjegyzések.”

A megjegyzésekben pedig (szabad fordításban röviden): a Povolný-tól átvett és a Közép-Európa sarlósajkú molylepkéit ismertető könyvben (Elsner et al., 1999) *Scrobipalpa smithi*-ként bemutatott ♂ és ♀ ivarszervi ábrák valamint fotók (mindegyik a 212 és 212a szám alatt) tulajdonképpen a *Scobipalpa atriplicella* (Fischer von Röslerstamm, 1841) fajnak felelnek meg.

Ebből következik, hogy Povolný nyomán a téves ábrázolások miatt Zdenko Tokár is eleve csak tévesen határozhatta meg a cikkben említett példányt; a „*S. smithi*”-ként közölt adat nem más, mint egy *S. atriplicella* egyed. Mivel csak ez az egyetlen, akaratlanul is tévesen határozott „*S. smithi*” példány ismeretes hazánkból, töröljük faunánk nyilvántartásából.

Nevezéktani változások – Changes in nomenclature

Gelechiidae – Sarlósajkú molylepkefélék

Megacraspedus podolicus Toll, 1942 – dunántúli kopármoly

Önálló fajként volt leírva, de később a *balneariellus* (Chrétien, 1907) alfajává minősítették vissza. Petrich (1987) is már ekként közölte faunánkra újként, és a fajjal kapcsolatos újabb adatokat közlő későbbi publikációkban is *Megacraspedus balneariellus* (Chrétien, 1907) ssp. *podolicus* (Toll, 1942) néven került ismertetésre. Huemer és Karsholt (2018) foglalkozott ismét behatóan a fajcsoporttal, és megállapították, hogy a *balneariellus* és a *podolicus* mind külső megjelenés, mind ivarszervi struktúra, mind földrajzi elterjedés tekintetében elkülönülnek egymástól. Szerintük Közép-Európában Oroszországon át egészen az Altáj hegységig a *podolicus* él, a Mediterráneumban pedig (Spanyolország, Franciaország, Horvátország, Olaszország) a *balneariellus* honos. A magyarországi populációk tehát a *M. podolicus* Toll, 1942 faj képviselői, ezért a *balneariellus* (Chrétien, 1907) név helyett *podolicus* Toll, 1942 irandó; az irodalmi forrás-számozások maradnak.

Új adatok – New records. Tápióság, Nagy-rét, 2014.VI.21., 2 ex, leg. & coll. Buschmann F.; Tápióság, Nagy-rét, 2014.VII.25., ♂, GP 13529 & det. Z. Tokár, leg. & coll. Buschmann F.

Megjegyzés – Comment. A Dunától keletre a *M. podolicus* Toll, 1942 faj eddig csak a Naszályból került elő (Szabóky 2010), alföldi előfordulása nem volt ismert.

Crambidae – Fűgyökérrágó molyfélék

Chrysocrambus linetella (Fabricius, 1781) – déli fűgyökérmoly

A faj érvényes neve körül már hosszabb ideje vita folyt. A GlobIZ szerint a szóban forgó faj neve „helyesen” *Chrysocrambus cassentiniellus* (Herrich-Schäffer, 1848) = *linetella* (Fabricius, 1781), amelyet a Lepiforum.de weboldal akkori (elhamarkodott) álláspontját követve mi is átvettünk a magyar molylistába a következő megjegyzéssel: „...a faj érvényes neve még nem tisztázott. Az újabb felfogás szerint a *linetella* (Fabricius, 1781) név csak a *cassentiniellus* szenior szinonimja. Számos fórum és szakirodalmi forrás viszont a *linetella* nevet tartja ma is érvényesnek. A kérdés eldöntése nem feladatunk, mi itt egyelőre visszatérünk a faunafüzetben és a régi fajlistában (Gozmány 1963, 1968) ismertetett, valamint a Lepiforum.de weboldalon érvényesként feltüntetett fajnévhez: *cassentiniellus* (Herrich-Schäffer, 1848) = *linetella* (Fabricius, 1781) – lásd még Pastoralis & Buschmann 2018, 256. számú megjegyzés”. Fazekas (2017) palearktikus Crambinae monográfiájában részletesen foglalkozott a *Ch. linetella* fajjal, táblázatban foglalta össze a diagnosztikus karaktereket és ábrázolta az ivarszerveket is.

Azóta a fajnév körüli nézeteltérés tisztázódott, és a Lepiforum.de weboldal is – némi magyarázattal szolgálva – idén tavasszal visszatért a nemzetközileg elfogadott és érvényes névhez: *Chrysocrambus linetella* (Fabricius, 1781) (nem *linetellus*!) = *C. cassentiniellus* (Herrich-Schäffer, [1848]). A legutóbbi magyar fajjegyzék (Pastoralis & Buschmann 2018) 166. oldalán tehát a faj neve a hozzájuk tartozó irodalmi forrásmunkák számával együtt ennek megfelelően felcserélendő, a 256. számú megjegyzés pedig törlendő.

Egyéb adatok és észrevételek a magyar molyfaunát illetően – Other data and comments on the Hungarian micromoth fauna

Bár még 2018-ban megíródott s a Folia Entomologica Hungarica folyóirathoz leadott, ám csak 2019 tavaszán jelent meg (jóval a 2018-as molylista megjelenése után) Szabóky Csaba és Takács Attila cikke (Szabóky & Takács 2018), melyben hat, faunánkra új faj előfordulását közlik. Ezek közül a *Depressaria sordidatella* Tengström, 1848, *Elachista eleleochariella* Stainton, 1851 és *Epiblema fuchsianum* (Rössler, 1877) valóban új fajoknak tekinthetők, az *Agonopterix ferocella* (Chrétien, 1910), *Anarsia innoxia* Gregersen & Karsholt, 2017 és *Coptodisca lucifluella* (Clemens, 1860) viszont már korábban voltak publikálva más helyen, és ez alapján be is voltak sorolva az említett molylistába (Pastoralis & Buschmann 2018). Itt szükséges rámutatni egy sajnálatos hibára: a cikkükben említett *Epiblema fuchsianum* (Rössler, 1877) fajnév már több éve csak szinonimnévként van nyilvántartva, a faj aktuálisan érvényes neve *E. sarmatana* (Christoph, 1872). Ennek értelmében kell besorolni a magyarországi fajlistába.

Idén júliusban jelent meg a kiváló finn szakértő, Lauri Kaila tollából az Elachistinae alcsalád (Elachistidae) új világkatalógusa (Kaila 2019). Átnézve benne a Magyarországon előforduló fajokra vonatkozó adatokat, láttuk, hogy 4 olyan faj (*Elachista consortella* (Stainton, 1851), *E. dimicatella* Rebel, 1903, *E. infamiliaris* Gozmány, 1957 és *E. wieserella* Huemer, 2000) is fel van tüntetve, melyek tudomásunk szerint hazánkban nem fordulnak elő, illetve nincs róluk konkrét előfordulási adatunk. A szerzővel folytatott konzultáció során kiderült, hogy a *consortella* egy igen régi, az Osztrák–Magyar Monarchia idejéből származó trencsényi (jelenleg Trenčín, Szlovákia, leg. Pazsiczky J.), a *dimicatella* szintén egy a Monarchia idejéből származó máramarosi (jelenleg Maramureș, Romania, leg. Rebel) példány alapján lett besorolva; ezeket már Gozmány (1955, 1968) sem vette figyelembe annak idején a magyar faunával összefüggésben. E

két eset kapcsán újra meg kell jegyeznünk, hogy sajnos számos külföldi kolléga esett már hasonló hibába bizonyos fajokkal összefüggésben a Trianon utáni, ma érvényes magyar államhatárok vonatkozásában.

A Gozmány által tudományra új fajként leírt *E. infamiliaris*-t (Gozmány 1957) már maga a leírója, mint *Elachista monticola* Wck. = *alpinella* STT. = *infamiliaris* Gozm. tüntette fel egy későbbi névjegyzékében (Gozmány 1968). Kerestük, de az *infamiliaris* név hivatalos szinonimizálásáról nem jelent meg egyetlen szakirodalomban sem írott közlés, épp ezért talán nem meglepő, hogy valószínűleg valamelyik irodalmi forrás vagy internetes fórum – hibásan – továbbra is létező fajként tüntet fel egy nem létező fajt, s ez hathatott félrevezetően a világcatalógust összeállító szerzőre is (Kaila, 2019). Gozmány anno végzett ivarszervi vizsgálatot az általa gyűjtött és „*infamiliaris*” néven leírt két példányon, s bizonyára annak alapján helyezte ő maga szinonimba a *monticola* (Wocke, [1876]) faj mögé (Gozmány 1968) anélkül, hogy erről a megállapításáról értekezést adott volna közre. A preparátumok az MTM gyűjteményében le lettek fényképezve és a fotókat elküldtük Kaila-nak, aki azok szakértői vizsgálata alapján egyértelműen az *E. atricomella* Stainton, 1849 faj ivarszerveinek határozta. Ebből az következik, hogy miután e néven csak ez a két példány van, az *infamiliaris* Gozmány 1957, mint valid faj nem létezik, a névnek új szinonimként minden nemzetközi fórumon át kell kerülnie az *Elachista atricomella* Stainton, 1849 fajnév alá. Helyesen tehát:

- Elachista atricomella*** Stainton, 1849
- = *Microsetia exiguella* Fabricius sensu Stephens, 1834
- = *Elachista alienella* Stainton, 1851
- = *Elachista extensella* Stainton, 1851
- = *Elachista zettesstedtii* Wallengreen 1852
- = *Elachista holdenella* Stainton, 1854
- = *Elachista helvetica* Frey, 1856
- = *Elachista longipennis* Frey, 1885
- = *Elachista infamiliaris* Gozmány, 1957 **syn. nov.**

Az *Elachista wieserella* Huemer, 2000 faj magyarországi előfordulásáról szintén megkérdeztük Kailát, de sajnos nem tudott kielégítően konkrét választ, adatot közölni. A faj ez idáig csak magashegy-i élőhelyen (Alpok) került elő. Huemer, a *wieserella* faj leírója is úgy véli, hogy hazánkban a faj nem fordul elő, szerinte téves bejegyzés történt. Ennek alapján és konkrét adat hiányában az *E. wieserella* Huemer, 2000 fajt nem vehetjük be a magyar molylepke-fauna nyilvántartásába.

Köszönet – Acknowledgement. A szerzők köszönetet mondanak Katona Gergelynek és Tóth Balázsnak, az MTM lepkegyűjteményi munkatársainak az „*Elachista infamiliaris*” példányok és azok ivarszervi preparátumainak kikereséséért, rendelkezésre bocsátásukért és Kiss Ádámnak a fotózásukért. Köszönetet mondanak Ignác Richter, Zdenko Tokár és František Kosorin szlovák kollégáknak a *Trichophaga scandinavella*, *T. tapetzella*, *Endothenia ericetana* és *Celypha doubledayana* fajok ivarszervi preparátumaik elkészítéséért, vizsgálataikért és meghatározásukért, valamint azok fotóinak elkészítéséért. Ugyancsak köszönetet mondanak Tőkés Barna Bálintnak és Csaniga Krisztinának, akik engedélyezték az általuk észlelt *Udea numeralis* és *Aglossa caprealis* fajok fotóinak megjelentetését, továbbá Lukátsi Márknak az *A. caprealis* újabb adatának közlésre átengedéséért. Külön is köszönetet mondanak Tóth Balázsnak az abstract angol nyelvre fordításáért és a szövegrészhez fűzött kritikus megjegyzéséért, s nem utolsósorban Fazekas Imrének a lektorálásért és a tanulmány szerkesztéséért, megjelentetéséért.

Irodalom – References

- Elsner G., Huemer P. & Tokár Z. 1999: Die Palpenmotten (Lepidoptera: Gelechiidae) Mitteleuropas. Bestimmung – Verbreitung – Flugstandort. – František Slamka, Bratislava, 208 p.
- Fazekas I. 2001: Somogy megye molylepke faunája (Lepidoptera: Microlepidoptera). – *Natura Somogyiensis* 1: 303–327.
- Fazekas I. 2002: Systematisches und synonymisches Verzeichnis der Microlepidoptera Ungarns (Lepidoptera: Microlepidoptera). – *Folia Historico Naturalia Musei Matransis* 26: 289–327.
- Fazekas I. 2017: Genitalia and wing pattern drawings of eighty Palaearctic Crambinae species (Lepidoptera). – *Microlepidoptera.hu* 12: 27–81.
- Gozmány L. & Szabóky Cs. 1986: Microlepidoptera. – In Mahunka S. (ed.): The fauna of the Kiskunság National Park. – Akadémia Kiadó, Budapest, pp. 247–299.
- Gozmány L. 1955: Molylepkék III. Microlepidoptera III. – *Fauna Hungariae XVI.*, 4: 10 p.
- Gozmány L. 1957: Notes on the generic group *Stomopteryx* Hein., and the descriptions of some new Microlepidoptera. – *Acta Zoologica Academiae Scientiarum Hungarica* 3: 107–135.
- Gozmány L. 1963: Molylepkék VI. Microlepidoptera VI. – *Fauna Hungariae XVI.*, 7: 175 p.
- Gozmány L. 1965: Molylepkék II. Microlepidoptera II. – *Fauna Hungariae XVI.*, 2: 135–136 p.
- Gozmány L. 1968: Hazai molylepkéink magyar nevei. – *Folia Entomologica Hungarica* 21: 225–296.
- Horváth Gy. J. 1993: Adatok a Szigetköz lepkefaunájának ismeretéhez. – *Folia Entomologica Hungarica* 54: 170–185.
- Huemer P. & Karsholt O. 2010: Gelechiidae II (Gelechiinae: Gnorimoschemini). – *Microlepidoptera of Europe. Volume 6*: 1–586.
- Huemer P. & Karsholt O. 2018: Revision of the genus *Megacraspedus* Zeller, 1839 a challenging taxonomic tightrope of species delimitation (Lepidoptera, Gelechiidae). – *Zookeys* 800: 1–278. <https://doi.org/103897/zookeys.800.26292>
- Kaila L. 2019: An annotated catalogue of Elachistinae of the World (Lepidoptera: Gelechioidea: Elachistidae). – *Zootaxa* 4632 (1): 231 p.
- Liška J., Šumpich J., Elsner G., Marek J., Laštůvka Z., Skyva J., Žemlička M., Laštůvka A., Dvořák I., Sitek J., Jirgl T., Knížek M., Uříčář J., Kuras T. 2015: Faunistic records from the Czech Republic – 388. – *Klapalekiana* 51: 239–250.
- Nuss M., Speidel W., Segerer A. 2013: Fauna Europaea: Pyraloidea. In Karsholt O. & Nieukerken E. J. van (eds.) *Fauna Europaea: Lepidoptera, Moths*. Version 2017.06, <https://fauna-eu.org> (visited juli 2019).
- Pastoralis G. & Buschmann F. 2018: A Magyarországon előforduló molylepke-fajok névjegyzéke, 2018. | Checklist of the Hungarian micro-moths, 2018 (Lepidoptera). – *Microlepidoptera.hu* 14: 77–258.
- Pastoralis G. 2007: Magyarország területén előforduló molylepkefajok jegyzéke (Lepidoptera: Microlepidoptera) | Checklist of the microlepidopteran fauna in Hungary. – *Natura Somogyiensis* 10: 219–301.
- Pastoralis G., Kosorin F., Tokár Z., Richter I., Šumpich J., Liška J., Laštůvka A., Laštůvka Z., Endel, B. 2018: Šestnásť nových druhov motýľov (Lepidoptera) nových pre faunu Slovenska | Sixteen species of moths (Lepidoptera) new for fauna of Slovakia. – *Entomofauna Carpathica* 30 (2): 1–24.

- Petrich K. 1987: Adatok a *Chilopselaphus fallax* és a hazai faunára új *Ch. balneariellus* ssp. *podolicus* ismeretéhez (Lepidoptera: Gelechiidae). – Folia Entomologica Hungarica 47: 295–296.
- Razowski J. 2001: Die Tortriciden (Lepidoptera, Tortricidae) Mitteleuropas. Bestimmung – Verbreitung – Flugstandort – Lebensweise der Raupen. – František Slamka, Bratislava, 319 p.
- Razowski J. 2003: Tortricidae of Europe. Volume 2, Oletreutinae. – František Slamka, Bratislava, 301 p.
- Sitek J., Marek J., Liška J., Florián A. & Šumpich J. 2019: Faunistic records from Czech republic – 470. Lepidoptera. – Klapalekiana 55: 139–142.
- Štefanovič R. 2018: Faunistic records from Slovakia. Lepidoptera: Tineidae, *Trichophaga scandinaviella* Zagulajev, 1960. – Entomofauna Carpathica 30 (1): 58–59.
- Slamka F. 2013: Pyraloidea of Europe (Lepidoptera), Volume 3. Pyraustinae & Spilomelinae. Identification – Distribution – Habitat – Biologie. – Bratislava, 357 p.
- Szabóky Cs. & Takács A. 2018: New data to the Microlepidoptera fauna of Hungary, part XVIII (Lepidoptera: Depressariidae, Elachistidae, Gelechiidae, Heliozelidae, Tortricidae). – Folia Entomologica Hungarica 79: 115–122.
- Szabóky Cs. 1982a: A Bakony molylepkéi. – A Bakony természettudományi kutatásának eredményei, BTM Zirc, XV: 1–43.
- Szabóky Cs. 1982b: A Dél-Dunántúl molylepkéi. Nattán Miklós molylepke-gyűjteménye (Lepidoptera). – Janus Pannonius Múzeum Évkönyve 27: 15–35.
- Szabóky Cs. 1989: A salgóközi csarabos lepke (Lepidoptera) faunája. – Folia Historico-Naturalis Bakonyiensis 8: 31–46.
- Szabóky Cs. 1994b: Adatok a Vértes lepkefaunájának ismeretéhez. – Folia Entomologica Hungarica 55: 383–396.
- Szabóky Cs. 2010: A Naszály lepkéi | The Lepidoptera fauna of Mt. Naszály (Hungary). – A Naszály természetrajza. Rosalia 5: 657–741.
- Szabóky Cs., Kun A. & Buschmann F. 2002: Checklist of the Fauna of Hungary, Volume 2, Microlepidoptera. – Hungarian Natural History Museum Budapest, 184 p.
- Szabóky Cs., Kun A. & Buschmann F. 2006: Addenda and corrigenda to the Checklist of the fauna of Hungary, Microlepidoptera. – Folia Entomologica Hungarica 67: 69–83.
- Szőcs J. 1955: A budapesti Mártonhegy lepke-faunája. – Folia Entomologica Hungarica 8: 157–171.
- Szőcs J. 1975: Molylepkék a Mátra- és Bükk-hegységi fénycsapdákból. – Folia Historico Naturalia Musei Matraensis 3: 81–90.
- www.lepiforum.de : http://www.lepiforum.de/lepiwiki.pl?Chrysocrambus_Linetella (megtekintve/visited 2019.V.12.)
- www.lepiforum.de : http://www.lepiforum.de/lepiwiki.pl?Udea_Numeralis (megtekintve/visited 2019.XI.17.)